

บทที่ 1

บทนำ

1. ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

สินเชื่อทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะนอกจากจะช่วยให้เกษตรกรมีเงินทุน เพื่อใช้จ่ายสำหรับการจัดหาปัจจัยการผลิตในการเกษตรแล้ว สินเชื่อการเกษตรยังเป็นเครื่องมือในการชี้นำทิศทางการผลิตของภาคการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางด้านภูมิศาสตร์และภาวะการตลาดทั้งภายในและภายนอกของประเทศ จึงกล่าวได้ว่า "สินเชื่อการเกษตร" เป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคงถาวร

แม้ว่าในปัจจุบัน ภาคเกษตรกรรมมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าภาคอุตสาหกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรมีสัดส่วนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดของประเทศ แต่ภาคเกษตรก็ยังคงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นภาคการผลิตที่มีผู้ประกอบอาชีพมากที่สุดของประเทศ และยังคงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

การพัฒนาการเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน เนื่องมาจากประชากรเพิ่มขึ้น ในขณะที่เนื้อที่ทำการเกษตรไม่สามารถขยายเพิ่มขึ้นได้ หรือขยายได้น้อยมาก ดังนั้น การเพิ่มการผลิตของภาคเกษตรโดยการบุกเบิกพื้นที่ใหม่จึงทำได้ยาก การเพิ่มผลผลิตโดยวิธีอื่นคือ การนำเกษตรแผนใหม่มาใช้จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การผลิตทางการเกษตร เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาให้มีผลผลิตมากพอกับความต้องการของประชากรภายในประเทศ และสามารถส่งออกเพื่อนำเงินตราเข้าประเทศ ในการพัฒนาทางการเกษตร อาจจะเป็นไปในรูปของการขยายกิจการเกษตร โดยซื้อที่ดินเพิ่ม เพิ่มแรงงานเพิ่มเครื่องมือสำหรับผลิตทางการเกษตรต่อเนื้อที่ปลูกพืช เช่น ไร่หรือสัตว์เลี้ยงแต่ละตัว ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเกษตร หรือการผลิตทางการเกษตรโดยรวม ซึ่งในการพัฒนาการเกษตรที่กล่าวมานั้น จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยสินเชื่อเพื่อการเกษตรเป็นเครื่องช่วยเร่งให้การพัฒนาทางการเกษตรเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร ที่ถือกำเนิดขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 เพื่อดำเนินการในการพัฒนาภาคการเกษตร โดยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ในการประกอบกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกร สามารถประกอบอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังได้สนับสนุนมาตรการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ หรือเมื่อราคาผลผลิตตกต่ำ ซึ่งเป็นการ กระตุ้นให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต ช่วยให้ภาคเกษตรของประเทศสามารถขยายตัวได้ และ เพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคการเกษตร ของประเทศ โดยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ในการประกอบกิจกรรมการเกษตรของ เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังได้สนับสนุนมาตรการต่างๆ ตามนโยบายรัฐบาล เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ หรือเมื่อราคาผลผลิตตกต่ำ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอก ระบบของเกษตรกร

ธ.ก.ส. เป็นสถาบันการเงินที่บริการให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และพยายามขยายฐาน การให้สินเชื่อให้ครอบคลุมพื้นที่และจำนวนเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น เมื่อสิ้นปีบัญชี 2540 ธ.ก.ส. ได้ขยายพื้นที่การทำงานครอบคลุมท้องที่อำเภอและกิ่งอำเภอ 535 สาขา โดยให้บริการสินเชื่อแก่ เกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 4.7 ล้านครัวเรือน หรือประมาณ 138,987 ล้านบาท (ธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2540 : 40)

จากการที่ ธ.ก.ส. มีเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรโดยใช้สินเชื่อการเกษตรในการกระจาย การลงทุนการผลิตไปสู่เกษตรกรผู้ยากจนในชนบท เพื่อสร้างรายได้ทางการเกษตรให้เพียงพอแก่ การครองชีพของครัวเรือน และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่สูงขึ้นนี้เอง ทำให้เงินกู้มีแนวโน้มจะเพิ่ม มากขึ้นเรื่อยๆ และในขณะเดียวกันหนี้ค้างชำระก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ น่าสนใจอย่างยิ่ง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขา คูหา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอรรัตนภูมิประกอบอาชีพ เกษตรกรรมถึงร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมด 9,951 ครัวเรือน จำนวน 55,971 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร,สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา,สำนักงานเกษตรอำเภอรรัตนภูมิ,2538 :10)

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนของประชากรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 3,363 คน มีผู้ที่สามารถชำระเงินคืนได้เพียง 1,100 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของเกษตรกรทั้งหมด และที่ไม่สามารถชำระคืนได้จำนวน 2,263 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. ปัญหาในการคืนเงินชำระหนี้ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ และการส่งเงินคืนชำระหนี้ต่อ ธ.ก.ส.
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาในการส่งคืนเงินชำระหนี้ และความต้องการเกี่ยวกับความช่วยเหลือจาก ธ.ก.ส.
- 2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คืน ของเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.
- 2.5 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำนายปรากฏการณ์ การส่งเงินคืนชำระหนี้ของเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาในการชำระหนี้คืนของเกษตรกร รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกร ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ธ.ก.ส. สามารถนำผลการศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนเพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบสินเชื่อของธนาคาร หรือเป็นแนวทางในการบริหารงานโดยเฉพาะฝ่ายสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น